

05.10.2021

Група М-1

Предмет «Економіка підприємства»

Урок 38-39

Тема: Показники ефективності використання оборотних коштів. Шляхи покращення використання оборотних коштів підприємства.

Мета: ознайомити здобувачів освіти з показниками ефективності використання оборотних коштів; вивчити шляхи покращення використання оборотних коштів на підприємстві.

Оборотні кошти підприємства постійно перебувають у русі, здійснюючи кругообіг. Вони переходять із однієї стадії в іншу: із сфери обігу у сферу *виробництва*, із сфери виробництва у сферу обігу і т.д.

Кругообіг коштів підприємства починається з моменту оплати ним сировинно-матеріальних та інших ресурсів і завершується поверненням цих коштів у вигляді виручки від реалізації готової продукції.

Схематично кругообіг оборотних коштів можна представити:

Г - ВЗ - НЗВ - ГП - Г'

На ***I стадії (Г - ВЗ)*** оборотні кошти змінюють грошову форму на товарну, «перетворюючись» у виробничі запаси; на ***II стадії (ВЗ - ГП)*** йде процес споживання предметів праці у виробництві та їх перетворення через незавершене виробництво у готову продукцію; на ***III стадії (ГП - Г')*** оборотні кошти у вигляді готової продукції вступають у сферу обігу і знову перетворюються у грошову форму.

Час, протягом якого оборотні кошти здійснюють один кругообіг, називається періодом (тривалістю) обороту оборотних коштів.

У будь-який момент часу оборотні кошти підприємства перебувають в усіх трьох стадіях кругообігу. Їх кількість на кожній із стадій повинна бути мінімальною, але достатньою для забезпечення нормального процесу виробництва і збуту продукції.

Показниками оборотності оборотних коштів підприємства є: коефіцієнт оборотності, коефіцієнт завантаження, тривалість одного обороту.

Коефіцієнт оборотності (Коб) показує кількість оборотів, які здійснюють оборотні кошти підприємства за рік, і визначається відношенням реалізованої за рік продукції (*РП*) до середньорічного залишку нормованих оборотних коштів (*Сноз*):

$$Коб = РП / Сноз, об./рік.$$

Коефіцієнт завантаження (Кзав) - величина, обернена коефіцієнту оборотності:

$$Кзав = Сноз / РП.$$

Цей показник показує, скільки оборотних коштів підприємства припадає на одну гривню реалізованої продукції.

Тривалість обороту (Тоб) показує тривалість одного обороту оборотних коштів у днях і визначається:

$$Тоб = 360 / Коб, дні.$$

Середньорічний залишок нормованих оборотних коштів також можна знайти, виходячи із середньомісячних залишків нормованих оборотних коштів як просту середньоарифметичну величину.

Чим більше кругообігів здійснюють оборотні кошти підприємства протягом року, тобто чим меншою є тривалість одного їх обороту, тим менше їх потрібно для забезпечення життєдіяльності підприємства. Це свідчить про підвищення ефективності використання оборотних коштів.

Прискорення оборотності оборотних коштів має важливе значення для підприємства ще й тому, що в результаті цього прискорення із обороту вилучаються кошти, які можна використати для інших цілей: збільшення обсягу випуску продукції, стимулювання працівників, вирішення соціальних питань тощо.

Економічна ефективність використання оборотних коштів підприємств характеризується прискоренням їх оборотності. Ефект прискорення оборотності виражається у вивільненні, зменшенні потреби в оборотних коштах у зв'язку з покращенням їх використання.

У сучасних умовах функціонування підприємств, коли середовище бізнесу є нестабільним, забезпечення ефективного використання оборотних коштів підприємства є запорукою його успіху на ринку. Недостатня кількість оборотних коштів призводить до фінансових труднощів та збоїв у виробничо-господарській та комерційній діяльності підприємства. Натомість їх надлишок, тобто створення понаднормативних запасів, спричиняє вилучення грошових коштів з обігу, їх «залежування» у запасах, а гроші, як відомо, приносять дохід тоді, коли обертаються.

Ефективне використання оборотних коштів є важливим завданням підприємства і повинно забезпечуватись прискоренням їх оборотності на всіх стадіях кругообігу. Такими заходами можуть бути:

1) на стадії створення виробничих запасів:

- впровадження економічно обґрунтованих норм;
- оптимальний вибір постачальників та використання прямих тривалих зв'язків із ними;
- ліквідація понаднормативних запасів сировинно-матеріальних ресурсів;
- раціональне використання матеріальних ресурсів у виробництві та недопущення їх втрат;
- створення сучасної складської системи із засобами механізації та автоматизації вантажно-розвантажувальних робіт;
- налагодження ефективної роботи транспорту;

2) на стадії незавершеного виробництва:

- скорочення тривалості виробничого циклу внаслідок впровадження нових техніки і технологій;
- розвиток стандартизації та уніфікації;
- використання у виробництві більш дешевих ресурсів та конструктивних матеріалів;
- збільшення частки продукції, яка користується підвищеним попитом, має збут і «не залежується»;
- удосконалення форм організації виробництва на підприємстві, *наприклад*, використання кооперованих зв'язків, спеціалізації підрозділів та ін.;

3) на стадії обігу:

- раціональна організація збуту продукції через своєчасність підготовки продукції до відвантаження, формування партій продукції,
- використання транзитної форми перевезень тощо;
- прискорення документообігу;
- удосконалення системи розрахунків за реалізовану продукцію, дотримання договірної платіжної дисципліни;
- збільшення обсягу реалізації продукції за рахунок виконання замовлень по прямих зв'язках;
- використання маркетингових важелів активізації продажу, *наприклад*, реклами, стимулювання збуту, паблік рілейшнз та ін.

У конкретних умовах кожне підприємство самостійно обирає найбільш прийнятні шляхи прискорення оборотності оборотних коштів, що дає змогу зекономити певні суми і збільшити

обсяги виробництва і реалізації продукції без залучення підприємством додаткових фінансових ресурсів.

Домашнє завдання:

Законспектувати викладений вище матеріал, вивчити його та дати відповідь на наступне питання:

1. Що є необхідним для забезпечення безперервності процесу виробництва і реалізації продукції?

Шановні учні! Фото конспектів та виконаних домашніх завдань надсилайте на електронну адресу gr.ev@ukr.net (в темі листа вказуйте ПІБ, № групи, предмет та номер уроку)